

2

UDC 616.89

SPSIDE 41 (2) 97–144 (2013)

ISSN0303-7908

SOCIJALNA PSIHIJARIJA SOCIAL PSYCHIATRY

ZAGREB

VOL. 41 – 2013

BROJ/NUMBER 2

S A D R Ź A J – C O N T E N T S

PREGLEDI/REVIEWS

T. Friščić, Z. Kušević

Najčešći psihološki problemi kod parova u procesu potpomognute oplodnje

(The most common psychological problems among couples in the process

of assisted reproduction) 99

V. Lovretić, A. Mihaljević-Peš

Je li poremećaj kognitivnih funkcija u depresiji put u demenciju?

(Cognitive functions in depressive disorders – does cognitive impairment in

depression lead to to dementia?) 109

T. Varjačić, M. Braš, L. Brajković, N. A. Domokuš, V. Đorđević

Stres i posljedice stresa liječnika onkologa

(Stress and its consequences in oncologists)..... 118

M. Bojanić, I. Čulo, A. Ivaniš, A. Maravić, J. Topić, Lj. Hotujac

Obuzeto-prisilni poremećaj

(Obsessive-compulsive disorder) 123

R. Knez, M. Peršić, I. Vlašić-Cievarić

Do parents of children with inflammatory bowel disease have more obsessive

-compulsive personality features than those of healthy offspring?

(Ima li među roditeljima djece s upalnim bolestima crijeva više obilježja

opsektivno kompulzivnog poremećaja ličnosti nego među roditeljima zdrave

djece)..... 128

STRUČNI RAD/PROFESSIONAL PAPER

Z. Iličić, V. Antičević, D. Britvić

Rodne osobitosti u stilovima privrženosti ljubavnim partnerima

(Gender differences in the attachment styles to partners) 133

OSVRT/ANNOTATION

V. Jukić

Nevladine udruge i mediji stigmatiziraju duševne bolesnike, psihijatrijske ustanove te

psihijatre i druge psihijatrijske djelatnike

(Nongovernmental societies and media stigmatize psychiatric patients, psychiatric institutions, psychiatrists and other psychiatric workers) 140

UPUTE AUTORIMA/INSTRUCTIONS TO AUTHORS 143

Soc. psihijat.

Vol. 41

Br./No. 2

Str./pp. 97–144

Zagreb, srpanj/July 2013

Soc. psihijat., 41 (2013) 99 – 108

Pregled

NAJČEŠĆI PSIHOLOŠKI PROBLEMI KOD PAROVA U PROCESU POTPOMOGNUTE OPLODNJE*

TEA FRIŠČIĆ¹ i ZORANA KUŠEVIĆ^{1,2}

¹Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Klinički bolnički centar Zagreb i

²Klinika za psihološku medicinu, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Problem neplodnosti i njenog kompleksnog liječenja prelazi granice medicine i zadire u mnoga rubna područja. Liječenje neplodnosti najčešće je fizičko i emocionalno opterećenje za oba partnera. Psihološki problemi kao što su depresija, anksioznost i promjene uzrokovane stresom pokazatelji su smanjene mogućnosti postizanja zdrave trudnoće. Par koji pokušava začeti vrlo često će imati prolongirani osjećaj frustracije i razočaranja, ako se trudnoća ne postigne. Pretpostavlja se da postoje tri osnovne vrste odnosa između psiholoških čimbenika i neplodnosti. One uključuju: (1) psihološke čimbenike kao čimbenike rizika za kasniju neplodnost, (2) dijagnozu i liječenje neplodnosti kao uzrok kasnijeg psihološkog stresa, (3) uzajamnu vezu između psiholoških čimbenika i neplodnosti. Psihološki aspekti neplodnosti upućuju na potrebu sustavnijeg uključivanja psiholoških metoda liječenja, a psihološki lječidbeni postupci odnose se na pojmove psihoterapijskog pristupa ili psihoterapije počevši od podrške i savjetovanja do psihoanalitičkih psihoterapijskih postupaka.

Ključne riječi: neplodnost, psihološki problemi, metode potpomognute oplodnje, psihološki lječidbeni postupci

Adresa za dopisivanje:

Dr. sc. Zorana Kušević, dr. med.

Klinika za psihološku medicinu

Klinički bolnički centar Zagreb

Kišpatićeva 12

10000 Zagreb, Hrvatska

E-pošta: zkusevic@kbc-zagreb.hr

*Ovaj rad je učinjen kao diplomski rad prve autorice

SUMMARY

THE MOST COMMON PSYCHOLOGICAL PROBLEMS AMONG COUPLES IN THE PROCESS OF ASSISTED REPRODUCTION

T. FRIŠČIĆ¹ and Z. KUŠEVIĆ^{1,2}

¹School of Medicine, University of Zagreb and ²University Department of Psychological Medicine, School of Medicine, University of Zagreb, Zagreb University Hospital Center, Zagreb, Croatia

The problem of infertility and its complex treatment crosses the boundaries of medicine and enters into many peripheral areas. Fertility treatments are a physical and emotional burden for both partners. Psychological problems such as depression, anxiety, and stress-induced changes are predictive of a decreased probability of achieving a healthy pregnancy. A couple that is trying to conceive will very often experience prolonged feelings of frustration and disappointment if a pregnancy is not easily achieved. Three types of relationships have been hypothesized between psychological factors and infertility. These include: (1) psychological factors are risk factors of subsequent infertility; (2) the experience of the diagnosis and treatment of infertility causes subsequent psychological distress; (3) a reciprocal relationship exists between psychological factors and infertility. Psychological aspects of infertility indicate a need of a more systematic involvement of psychological treatment methods, and psychological treatable procedures are referring to the terms of psychotherapeutic approaches or psychotherapy ranging from support and counseling to psychoanalytic psychotherapeutic procedures.

Key words: infertility, psychological problems, assisted reproductive technologies, psychological treatable procedures

Soc. psihijat., 41 (2013) 109 – 117

Pregled

JE LI POREMEĆAJ KOGNITIVNIH FUNKCIJA U DEPRESIJI PUT U DEMENCIJU?

VANJA LOVRETIĆ i ALMA MIHALJEVIĆ-PELEŠ

Klinički bolnički centar Zagreb, Klinika za psihijatriju, Zagreb, Hrvatska

Depresija je psihički poremećaj u kojem se osnovne psihopatološke promjene zbivaju u raspoloženju, stoga i pripada poremećajima raspoloženja. To je stanje znatne promjene raspoloženja pod čijim se utjecajem mijenja sveukupno razmišljanje, opažanje, tjelesno stanje, ponašanje i socijalno funkcioniranje osobe. Kognitivne teorije depresije navode da misli, zaključci, stavovi i tumačenja te način na koji oni podsjećaju na događaje, mogu povećati rizik za razvoj i povratak depresivne epizode. Tri su važna mehanizma uključena kao potencijalne veze između pristranosti pažnje/pamćenja i disregulacije emocija u depresiji: pristrani inhibicijski procesi i deficiti u radnoj memoriji; promišljeni odgovori na negativno raspoloženje i negativne životne događaje; nemogućnosti korištenja pozitivnih poticaja za regulaciju negativnog raspoloženja. Depresija je karakterizirana povećanom razradom negativnih informacija, teškoćama oslobađanja od negativnih podražaja te deficitima u kognitivnoj kontroli pri obradi negativnih informacija. Poznato je da depresija i demencija već duže koegzistiraju, no nije jasno dovodi li jedno stanje do drugoga. Povećava se količina dokaza koji ukazuju da bi depresija mogla biti rizični čimbenik za razvoj demencije. Depresija i pad kognitivnih sposobnosti gotovo udvostručavaju rizik razvoja demencije što dugoročno ima značajan utjecaj na socijalno funkcioniranje i kvalitetu života naših bolesnika.

Ključne riječi: depresija, kognitivne funkcije, demencija, socijalno funkcioniranje

Adresa za dopisivanje:
Vanja Lovretić, dr. med.
Klinika za psihijatriju
Klinički bolnički centar Zagreb
Kišpatićeva 12
10000 Zagreb, Hrvatska

SUMMARY

COGNITIVE FUNCTIONS IN DEPRESSIVE DISORDERS – DOES COGNITIVE IMPAIRMENT IN DEPRESSION LEAD TO DEMENTIA?

V. LOVRETIĆ and A. MIHALJEVIĆ-PELEŠ

Department of Psychiatry, Zagreb University Hospital Center, Zagreb, Croatia

Depression is a mental disorder in which primary psychopathological changes occur in the mood, and therefore it belongs to mood disorders. It is a state of significant mood change, which influences and changes thinking in general, perception, physical condition, behavior and social functioning of the person. Cognitive theories of depression indicate that people's thoughts, inferences, attitudes and interpretations, and the way in which they attend to and recall information, can increase their risk of depression. Three mechanisms have been implicated in the relation between biased cognitive processing and dysregulation of emotion in depression: inhibitory processes and deficits in working memory, ruminative responses to negative mood states and negative life events, and the inability to use positive and rewarding stimuli to regulate negative mood. Depression is characterized by increased elaboration of negative information, by difficulties disengaging from negative material, and by deficits in cognitive control when processing negative information. It is known that depression and dementia coexist, but it is not clear whether one condition causes the other. There is an increasing amount of evidence suggesting that depression might be a risk factor for developing dementia. Depression almost doubles the risk. Depression has a detrimental effect on the quality of life of patients with Alzheimer's disease, and influences the decline in cognitive abilities, which significantly reduces social functioning of these patients.

Key words: depression, cognitive functions, dementia, social functioning

Soc. psihijat., 41 (2013) 118 – 122

Pregled

STRES I POSLJEDICE STRESA LIJEČNIKA ONKOLOGA

TEA VARJAČIĆ, MARIJANA BRAŠ¹, LOVORKA BRAJKOVIĆ², NIKOLINA ANTONIA DOMOKUŠ³ i
VELJKO ĐORĐEVIĆ¹

Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, ¹Klinički bolnički centar Zagreb, Klinika za psihološku medicinu, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, ²Klinički bolnički centar Zagreb, Klinika za psihijatriju, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i ³Klinička bolnica Sveti Duh, Zagreb, Hrvatska

Cilj rada je opisati stres, aspekte stresa i njegovih posljedica na zdravlje zdravstvenih djelatnika, posebice liječnika onkologa. Kao posljedica rada s onkološkim bolesnicima u onkologa je zamjetno često sagorijevanje na poslu koje utječe na emocionalni, profesionalni i socijalni aspekt funkcioniranja, te još k tome i na zdravlje onkologa. Rezultati niza istraživanja stresa ukazuju da su pomagačka zanimanja odnosno pomagači izloženi stresu učinci kojega na njihov zdravstveni status su često neprepoznati te nerijetko dovode do kroničnih bolesti. U radu se iznosi pregled recentnih istraživanja iz područja sagorijevanja na poslu liječnika onkologa, te opisuje važnost komunikacije u prevenciji sindroma sagorijevanja.

Ključne riječi: stres, sindrom sagorijevanja, onkologija, komunikacija

Adresa za dopisivanje:

Tea Varjačić, dr. med
Medicinski fakultet
Sveučilište u Zagrebu
Šalata 3b
10000 Zagreb, Hrvatska
E- pošta: teavarjadic@gmail.com

SUMMARY

STRESS AND ITS CONSEQUENCES IN ONCOLOGISTS

T. VARJAČIĆ, M. BRAŠ¹, L. BRAJKOVIĆ², N. A. DOMOKUŠ³ and V. ĐORĐEVIĆ¹

*School of Medicine, University of Zagreb, ¹Department of Psychological Medicine, ²Department of Psychiatry, Zagreb-
University Hospital Center and School of Medicine, University of Zagreb and
³Sveti Duh University Hospital, Zagreb, Croatia*

The aim of this paper is to describe the stress, aspects of stress and its consequences on the oncologist's health. A number of studies showed that most health professionals are exposed to occupational stress whose effects on health status are often unrecognized, and often lead to chronic disease. Burnout is a syndrome of emotional exhaustion, depersonalization and a sense of low personal accomplishment that leads to decreased effectiveness at work, and it can occur in any profession. According recent research oncologists often develop burn out syndrome and the symptoms of burnout often go unrecognized and can be similar to those of depression and stress. An overview of recent burnout research in oncologist is shown as well as the importance of communication in the burnout prevention.

Key words: stress, burn-out syndrome, oncology, communication

OBUZETO-PRISILNI POREMEĆAJ

MARTINA BOJANIĆ, ILARIA ČULO, ANA IVANIŠ, ANJA MARAVIĆ, JELENA TOPIĆ i
LJUBOMIR HOTUJAC

Klinika za psihijatriju Vrapče, Zagreb i Opća bolnica Vukovar, Odjel za psihijatriju, Vukovar, Hrvatska

U radu su prikazane najnovije spoznaje o epidemiologiji, dijagnostici i liječenju obuzeto-prisilnog poremećaja (OPP). Prikazani rezultati pokazuju da je OPP znatno češći no što se ranije mislilo, a dijagnostika je obogaćena nizom novih neuroslikovnih istraživanja što pobuđuju nadu u bolje poznavanje etiologije poremećaja. Dat je pregled genetskih istraživanja, kao i načini liječenja poremećaja, kako psihofarmakološki, psihoterapijski tako i transkranijском magnetskom stimulacijom, dubokom stimulacijom mozga i neurokirurškim metodama.

Ključne riječi: obuzeto-prisilni poremećaj, transkranijска magnetska stimulacija, neurokirurške metode liječenja

Adresa za dopisivanje:

Ilaria Čulo, dr. med.
Klinika za psihijatriju Vrapče
Bolnička 32
10000 Zagreb, Hrvatska

SUMMARY

OBSESSIVE-COMPULSIVE DISORDER

M. BOJANIĆ, I. ČULO, A. IVANIŠ, A. MARAVIĆ, J. TOPIĆ and LJ. HOTUJAC

Vrapče University Department of Psychiatry, Zagreb, and Vukovar General Hospital, Vukovar, Croatia

In this paper, we present the latest findings in the epidemiology, diagnosis and treatment of the obsessive-compulsive disorder. The presented results show that the obsessive-compulsive disorder is more common than previously believed, and that the diagnosis has been enriched with a number of new neuroimaging studies, which inspires hope for better understanding of the disorder etiology. An overview is given of the genetic research, as well as of different ways of treating the disorder, such as psychopharmacological, psychotherapeutic, transcranial magnetic stimulation, deep brain stimulation, and neurosurgical methods.

Key words: obsessive-compulsive disorder, transcranial magnetic stimulation, neurosurgical treatment

DO PARENTS OF CHILDREN WITH INFLAMMATORY BOWEL DISEASE HAVE MORE OBSESSIVE -COMPULSIVE PERSONALITY FEATURES THAN THOSE OF HEALTHY OFFSPRING?

RAJNA KNEZ, MLADEN PERŠIĆ¹ and INGE VLAŠIĆ-CICVARIĆ¹

Department of Psychiatry and ¹Department of Pediatrics, Rijeka University Hospital Center, Rijeka, Croatia

Obsessive traits, neuroticism, as well as obsessive-compulsive personality disorder (OCPD) may be notably found among adult patients with inflammatory bowel disease (IBD), while the results are not so clear among children with IBD. However, according to published data, all children with IBD who also have a psychiatric diagnosis have at least one parent with psychopathology. The majority of parents of children with IBD have a psychiatric diagnosis, predominantly personality disorder. Children with parental psychopathology differ from children without parental psychopathology in anxious and depressive features. Parents of children with “compulsive neurosis” or obsessive-compulsive disorder have a significant level of anancastic characteristics or OCPD. In the light of published data, we hypothesize that OCPD will be more prevalent in parents of children with IBD than in parents of healthy children. Findings regarding the presence of personality disorder in parents of children with IBD may help in the process of developing and implementing treatment interventions, which would include children with IBD, as well as their parents, in order to improve their relationship, since pathological personality is linked with interpersonal impairment and this relationship can further be stressed by the demands of IBD itself.

Key words: children, parents, psychopathology, inflammatory bowel disease

Address for correspondence:

Rajna Knez, MD, PhD
Department of Psychiatry
Rijeka University Hospital Center
Krešimirova 42
HR-51000 Rijeka, Croatia
Tel: 051 658 326; 098 24 88 51;
E-mail: rajna@hi.htnet.hr

SAŽETAK

IMA LI MEĐU RODITELJIMA DJECE S UPALNIM BOLESTIMA CRIJEVA VIŠE OBILJEŽJA OPSESIVNO KOMPULZIVNOG POREMEĆAJA LIČNOSTI NEGO MEĐU RODITELJIMA ZDRAVE DJECE?

R. KNEZ, M. PERŠIĆ¹ i I. VLAŠIĆ-CICVARIĆ¹

Klinika za psihijatriju i ¹Klinika za dječje bolesti, Klinički bolnički centar Rijeka, Rijeka, Hrvatska

Među odraslima oboljelima od upalnih bolesti crijeva (IBD) u značajnoj mjeri mogu biti prisutne karakteristike opsesivnosti, neuroticizma, ali i opsesivno kompulzivnog poremećaja ličnosti (OCPD), dok za djecu s IBD jasni rezultati o učestalosti nisu pronađeni. Prema dosadašnjim podacima sva djeca s IBD koja su ujedno imala psihijatrijski poremećaj imala su barem jednog roditelja s prisutnom psihopatologijom. U većine roditelja djece s IBD ustanovljen je psihijatrijski poremećaj. Pretežno se radilo o poremećaju ličnosti (PD). Djeca u čijih je roditelja prisutna psihopatologija razlikuju se od djece bez roditeljske psihopatologije u anksioznim i depresivnim obilježjima. Roditelji djece s “kompulzivnom neurozom” ili opsesivno kompulzivnim poremećajem imaju značajnu razinu anankastičnih karakteristika ili OCPD. U svjetlu dosada poznatih podataka iz literature

moglo bi se pretpostaviti da će OCPD biti prisutniji u roditelja djece s IBD nego u roditelja zdrave djece. Utvrđivanje prisutnosti poremećaja ličnosti u roditelja djece s IBD moglo bi pomoći u razvoju i provedbi strategija liječenja koje bi uključivale djecu s IBD kao i njihove roditelje. Svrha takvih intervencija bila bi poboljšanje njihovog međusobnog odnosa s obzirom na to da je patološka osobnost povezana s interpersonalnim oštećenjem, a odnos između roditelja i djeteta može biti dodatno izložen stresu zbog zahtjeva koje donosi sama upalna bolest crijeva.

Ključne riječi: djeca, roditelji, psihopatologija, upalne bolesti crijeva

Soc. psihijat., 41 (2013) 133 – 139

Stručni rad

RODNE OSOBITOSTI U STILOVIMA PRIVRŽENOSTI LJUBAVNIM PARTNERIMA

ZDRAVKA ILIČIĆ, VESNA ANTIČEVIĆ¹ i DOLORES BRITVIĆ²

*Medicinski fakultet Split, ¹Klinika za psihijatriju, Regionalni centar za psihotraumu i
²Regionalni centar za psihotraumu, Split, Hrvatska*

Ispitivana je zastupljenost pojedinih tipova privrženosti, te rodne osobitosti u privrženom ponašanju studenata. Za ispitivanje privrženosti korišten je prilagođeni oblik Inventara iskustava u bliskim vezama. Rezultati ukazuju na najveći broj sigurno privrženih (66,9%) studenata, dok se preostali (33,%) klasificiraju u jedan od nesigurnih tipova privrženosti. Studentice su značajno češće sigurno i zaokupljeno privržene u partnerskim odnosima od studenata, dok su muški sudionici značajno češće odbijajuće privrženi u svojim partnerskim odnosima. Između mladića i djevojaka ne postoji statistički značajna razlika na dimenziji anksiozne privrženosti. Muškarci postižu viši prosječni rezultat na dimenziji izbjegavanja.

Ključne riječi: privrženost, rodne razlike

Adresa za dopisivanje:

Vesna Antičević

Klinika za psihijatriju

Klinički bolnički centar Split

Regionalni centar za psihotraumu

Šoltanska 1

21000 Split, Hrvatska

E-pošta: vanticevic@yahoo.com

SUMMARY

GENDER DIFFERENCES IN THE ATTACHMENT STYLES TO PARTNERS

Z. ILIČIĆ, V. ANTIČEVIĆ¹, and D. BRITVIĆ²

School of Medicine, University of Split, ¹University Department of Psychiatry, Regional Center for Psychotrauma and ²Regional Center for Psychotrauma, Split, Croatia

The aim of the study was to investigate the distribution of the attachment styles to their partners among college students and to investigate gender differences in attachment behavior. To assess attachment styles, we applied the shortened version of The Experience in Close Relationship Inventory. The majority of participants showed a secure attachment style (66.9%), while the others were classified as dismissing (18%), preoccupied (14.4%), and only one participant expressed fearful attachment. The results did not show the expected significant differences between girls and boys in the anxiety dimension, while males showed a significantly higher score than females in the avoiding dimension.

Key words: attachment, gender differences

Soc. psihijat., 41 (2013) 140 – 142

Osvrt

HRVATSKO PSIHIJATRIJSKO DRUŠTVO
Zagreb, Bolnička cesta 32,
Predsjednik: prof. dr. sc. Vlado Jukić
e-mail: hpd@psihijatrija.hr
vlado.jukic@bolnica-vrapce.hr
U Zagrebu, 20. srpnja 2013.

Posredstvom HINE, svim hrvatskim medijima,
Svima na koje se odnosi

**NEVLADINE UDRUGE I MEDIJI STIGMATIZIRAJU DUŠEVNE BOLESNIKE,
PSIHIJATRIJSKE USTANOVE TE PSIHIJATRE I DRUGE PSIHIJATRIJSKE
DJELATNIKE**